

ŠOLSKI CENTER NOVO MESTO
SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KEMIJSKA ŠOLA

DROGE

Seminarska naloga

Sevnica, 2010

Kazalo vsebine

UVOD.....	1
ZGODOVINA DROGE.....	3
DELITEV DROG.....	4
STOPNJE ZLORABE DROG.....	5
1 NEDOVOLJENE DROGE.....	6
.....	6
OPIJ.....	8
MORFIN.....	8
METADON.....	10
HAŠIŠ.....	11
LSD.....	11
<i>Posledice uživanja marihuane:</i>	12
KOKAIN.....	13
ECSTASY.....	13
2 VIRI IN LITERATURA.....	17
INTERNETNI VIRI.....	17

UVOD

Beseda »droga« izvira iz staro-arabske besede »dova« in pomeni zdravilo. Kot drogo torej razumemo heroin, opij, kokain, LSD, Ecstasy ter marihuano in zdravila, katerih prodaja oz. prosti trg je prepovedan. Vendar pa bi po definiciji, ki droge označuje vse kemične substance, ki vplivajo na človeški organizem, v to skupino lahko prišteli še kavo, nikotin in alkohol.

Beseda zveza »drogirati se« pomeni uživanje prepovedanih drog oz. zloraba drog kot takih. Svetovna zdravstvena organizacija je kot škodljivo rabo droge označila stanje občasnega in kroničnega zastrupljanja, ki ga povzroči ponavljajoče se jemanje naravnih in sintetičnih drog. O zlorabi drog pa govorimo, ko droge nekdo uporablja v prevelikih količinah, ali pa jih namenoma uporablja na napačen način z namenom, da bi z njimi spremenil svojo duševno stanje oz. psihično počutje.

TERMINOLOGIJA

Na področju zlorabe in rabe drog velikokrat srečamo terminološke izraze, ki pa nekaterim niso jasne, zato bom navedla njihovo razlago:

ABSTINENCA (treznost) je stanje, ko oseba ne uživa določene psihoaktivne snovi.

INTOKSIKACIJA (zastrupitev) je kratkotrajni učinek določene psihoaktivne snovi zaradi previsoke doze v telesu, ki praviloma preneha z izločitvijo te snovi iz telesa. Znaki zastrupitve so posledica delovanja te snovi na osrednje živčevje in so lahko telesni, duševni ali oboji.

PREDOZIRANJE je naključno ali namerno zaužitje tolikšne količine psihoaktivnih snovi, ki močno presega odmerke, ki je za to osebo običajen. Predoziranje pogosto vodi do hude zastrupitve, neredko se konča s smrtjo.

DETOKSIKACIJA je proces odstranitve določene psihoaktivne snovi iz organizma na varen in učinkovit način.

ZLORABA je dolgotrajno uživanje določene psihoaktivne snovi. Izraz se uporablja za: opis, tveganega uživanja te snovi in za opis škodljivega načina rabe, ko je zaradi uživanja te psihoaktivne snovi že povzročena okvara zdravja.

HREPENENJE (močna želja) po določeni psihoaktivni snovi je značilen pojav pri odvisnosti od snovi.

TOLERANCA je pojav, ko je za doseganje enakega učinka potreben vedno večji odmerek določene psihoaktivne snovi.

ODVISNOST je motnja, ki se odraža kot stanje prilagoditve telesa (fizična odvisnost) na rabo določene psihoaktivne snovi. Odtegnitev te snovi povzroči odtegnitveno stanje, ki ga odpravi ponovno zaužitje podobne ali enake snovi. Odvisnost spremlja tudi subjektivni učinek potrebe po psihoaktivni snovi (psihična odvisnost), s katero se doseže pričakovani učinek.

RECIDIV je ponovitev vedenja, ki je značilno za odvisnost od psihoaktivnih snovi pri osebi, ki je pred tem nekaj časa že abstinirala.

ABSTINENČNA KRIZA nastopi zaradi pomanjkanja droge v organizmu. Že nekaj ur po zadnjem odmerku se pojavijo znaki lakote po drogi. Poveča se notranja napetost, razdražljivost, vznemirjenost in hud strah. Pojavi se glavobol, ki postaja vse močnejši, vrtoglavica in nespečnost. Odvisnik lahko ima močno razširjene zenice, roke mu drhtijo, čezmerno se znojijo, solzi se in kiha, občuti močne bolečine v trebuhu in mišicah. Stanje se slabša, dokler ne dobi novega odmerka droge. V takem stanju lahko nastopi tudi smrt.

ZGODOVINA DROGE

Kljub prepričanju, da je droga relativno nova stvar, pa je treba povedati, da so posamezne učinke nekaterih snovi poznali že zelo zgodaj. Tako zapise lahko najdemo pri Sumerjih, Indijcih, Egipčanih... Kot prvi so »narkotične« učinke snovi opisovali Sumerji. Substanca, ki so jo poznali, je bila mak. Pri Indijcih pa je bilo popularno žvečenje droge. Vendar pa je bila uporaba posamezne vrste droge strogo locirana, saj vse substance niso uspevale povsod. Hkrati pa je treba poudariti, da tu ni šlo za sintetične droge, pač pa za naravne produkte, za katere so ljudje ugotovili, da imajo odločene narkotične učinke. Tako se je v zgodovini »droga« pogosto uporabljala v bojih (dvig poguma, večja moč bojevnikov) ali pri verskih obredih (verjeli so, da preko halucinacij doživijo stik z višjo silo oz. bogom, v katerega verjamejo).

DELITEV DROG

Droge delimo na: **LEGALNE DROGE** to so npr. alkohol, tein, kofein, zdravila, hlapljive snovi in **ILEGALNE ALI PREPOVEDANE** droge so tiste, katerih prodaja, nakup in posredovanje ni dovoljeno, prav tako pa tudi ne omogočajo njihove porabe.

Druga delitev, ki jo pa lahko uporabimo, pa je delitev glede na izbor in način izdelave oz. priprave drog. Glede na to ločimo: **NARAVNE DROGE** (opij, konoplja, listi koke, halucinogene gobe), **POLSINTETIČNE DROGE** (kokain, morfin, heroin) in sintetične droge (amfetamin, metafetamin, MDA, MDE, LSD, zdravila).

STOPNJE ZLORABE DROG

Za odvisnost od drog je potrebno določeno obdobje, ki ga delimo v stopnje zlorabe drog.

1. stopnja (stopnja eksperimentiranja)

Pretežna večina mladih drugo poskusi, ker v njih vzbuja radovednost. Večina mladih se ustavi pri prvem ali drugem poskusu. Pri mnogih ta izkušnja ni prijetna, ter tako nimajo želje po ponovnem zaužitju droge. In se tako njegovo eksperimentiranje in poskus tudi zaključijo.

2. stopnja (pritisk vrstnikov)

Ta stopnja je povezana z družabnimi srečanji, različne zabave, kjer se mlada populacija ne zna zabavati, če ne zaužijejo neke oblike droge. Ko je v skupini nekdo, ki ga drugi želijo posnemati, prične skupina energijo vlagati v druge oblike samopotrjevanja. Večina mladih v tem obdobju drogo opusti.

3. stopnja (preobremenjenost z drogo)

Uživanje drog ni več samo sestavni del družabnih srečanj. Mladi pričnejo opuščati tudi tiste dejavnosti, ki so jim prej veliko pomenile. S šibkejših drog prehajajo na močnejše, bolj nevarne. Sčasoma se pričnejo kazati posledice na čustvenem, telesnem in socialnem področju.

4. stopnja (odvisnost od drog)

Odvisnost od drog je lahko: duševna in/ali telesna. Torej do odvisnosti od drog največkrat pripelje izzivanje vrstnikov. Kot npr. »Saj si ne upaš«.

Tako droge škodljivo vplivajo na naš organizem. In naše telo postane odvisno od prejemanja drog in se tako pojavi nepremagljiva potreba po jemanju droge in po nabavi droge za vsako ceno, četudi mora nekdo za to storiti zločin in tako postati nevaren za okolico. Odvisniku določena količina odmerka ni več dovolj in želi vedno večji odmerek, kar lahko pripelje do prevelikega odmerka ti. »overdose«, ki lahko vodi v smrt. Odvisnik je tako postane telesno in duševno odvisen od uživanja droge.

1 NEDOVOLJENE DROGE

Prepovedane droge so vse tiste vrste mamil in psihotropnih snovi, katerih proizvodnja, promet in posest so z zakonom prepovedani, razen izjemoma v določenih primerih (npr. strogo nadzorovana uporaba v medicinske, veterinarske, raziskovalne namene).

Pri odvisnosti od prepovedanih drog imamo v mislih t. i. mamila, kot so marihuana, heroin, kemične droge, kokain ipd. Ne glede na različne učinke delovanja gre pri uživanju vseh drog za podobne vzorce iskanja ugodja, občutka nadzora, moči in svobode. Užitek ob vznesenosti, ki ga s svojim učinkom povzročijo droge, je primerljiv z izbruhom čistega zadovoljstva, ki ga sicer občutimo, ko nam gre v življenju vse »kot po maslu«. Seveda je intenzivnost doživljanja vznesenega zadovoljstva pri drogah mnogo bolj intenzivna kot v realnem življenju, ko moramo za občutek zadovoljstva vložiti kar nekaj napora. Pri drogah tega napora ni, dovolj je, da jih zaužijemo. Občutek užitka pa po zaužitju droge hitro splahni, čas se ustavi in nastopi močna potreba, da bi doživeto okusil znova – doživetje t. i. »zadetosti« se globoko v naše možgane vpiše kot nekaj izjemnega. Zdi se, da se prav tu skriva ena od psiholoških zank razvoja odvisnosti pri posamezniku – močna doživetja in relativno lahka pot do njih.

Poznamo več vrst nedovoljenih drog, vendar se bom osredotočila samo na nekatere-tiste, ki se na našem teritoriju pojavljajo najpogosteje in zaradi katerih je tudi smrtnost najvišja. Nedovoljene droge lahko delimo na mehke in trde, seveda pa jih lahko delimo tudi na način izdelave (naravne, pol sintetične in sintetične).

Učinke in negativne posledice:

- mehke droge (hašiš, marihuana)
- trde droge (heroin, kokain, ecstasy, opij, morfin, kodein, LDS...)
-

Izvor in način izdelave:

- naravna mamila in psihotropne snovi (opij, listi koke...)
- pol sintetična mamila in psihotropne snovi (heroin, kokain...)
- sintetična mamila in psihotropne snovi (ecstasy, LSD...)

Potrebno pa je poudariti, da danes obstaja mnogo oblik droge. Tako jih lahko dobimo v prahu, tekočini, kot pripravke za njuhanje, kajenje, injiciranje. Glede na obliko pa variirajo tudi načini aplikacije. Tako poznamo apliciranje preko ust, preko dihal (njuhanje, ali vdihavanje hlapov) in s pomočjo injiciranja.

OPIJATI (ANALGETIKI, EVFORIKI-BLAŽILA BOLEČIN, SREDSTVA ZA DVIG RAZPOLOŽENJA).

Opij

Pridobivajo ga iz makovih glavic. Nedorozorele glavice maka zarežejo z nožem, da se na zarezi pojavi mleček, ki hitro porumeni. Naslednji dan gosto snov postrgajo z glavice in iz nje umesijo opijsko pogačico. Surov opij v taki obliki potuje od pridelovalcev h kupcem. Pred časom so po surovem opiju segali mladi. Pred intravenozno uporabo so opij raztopili oziroma skuhalo in ga precedili skozi gazo, preden so ga uporabili. Samoiniciranje je med intravenoznimi narkomani običajno, zato so njihove okončine posute z največkrat okuženimi vbodi.

Morfin

Je derivat opija in je najmočnejše sredstvo za blažitev bolečin. Uporablja se v medicini kot blažilo bolečin. Deluje na centralni živčni sistem. Odvisniki od morfija so značajsko spremenjeni, pomnjenje postaja slabo, vse manjše je zanimanje za okolico. Glede na to, da deluje direktno na centralni živčni sistem obstaja huda nevarnost, da odjemalec pri prevelikem odmerku preneha dihati, saj s svojim delovanjem deluje tudi kot depresor dihanja, kar lahko privede do odpovedi dihanja. Nahaja se obliki brezbarvnih igličastih ali paličastih kristalov, grenkega okusa in se komaj topi v vodi.

Po zaužitju določenih količin morfija, lahko nastopi zasvojenost telesa. Pojavi se lahko tudi zaprtje, motnje v zavesti, depresija dihanja, hipotenzija.

Heroin

Je narkotik pripravljen iz morfija. V medicini se ne uporablja. Njegov učinek je 10-krat močnejši od učinka morfija. Na centralni živčni sistem deluje kot morfij. Že nekaj dni po uporabi povzroči duševno in telesno odvisnost. Zaradi učinka na možgane povzroča počasnost, zaspanost, upočasnjuje srčni utrip, močno se zožijo zenice, govorjenje je oteženo. Uživalci velikokrat umirajo predvsem zaradi razpada jeter ali zaradi sepse, ki jo povzročijo umazane igle.

Učinki heroina:

- zoženje zenic
- zaprtost
- znižanje krvnega tlaka
- zadržanost požiralnega refleksa
- pridušeno dihanje
- doživljanje blaženosti
- občutek toplote po telesu
- sprostitvev
- popustitev bolečin
- okrepitev občutka varnosti in moči
- občutek neodvisnosti
- nezanimanje zasvojenca za okolje
- nenehno ukvarjanje z nabavo heroina

Znaki uživanja heroina:

- ozke zenice
- splošna upočasnjenost
- kinkanje in zaspanost
- globok in slaboten glas
- zmanjšana občutljivost za bolečino

Nevarnosti:

Njuhanje povzroča poškodbe nosnega pretina.

Med uživalci drog je v porastu pljučna tuberkuloza.

Veliko nevarnosti prinaša vbrizganje v veno ali pod kožo saj je lahko vzrok poškodb prej omenjenih tkiv ali pa številnim okužbam.

Pri uživalcih opiatnih drog pogosto ugotavljamo tudi pljučna obolenja, manjši tek in apatičnost.

Poleg odvisnosti je glavna nevarnost predoziranje, še posebej po vbrizgavanju opiata v veno. Lahko pride do zastoja dihanja, nezavesti.

Metadon

Je sintetični opioid v obliki belega kristalnega praška grenkega okusa. Topen je v vodi in alkoholu. Povzroča visoko stopnjo zasvojenosti. V obliki raztopine, ki jo je zasvojenec popije, se uporablja za zdravljenje zasvojenosti s heroinom, uporabljajo pa ga tudi kot sredstvo za lajšanje kroničnih bolečin. Pri zasvojencih povzroča omotičnost, dremavost, resno poslabša fizično in psihološko stanje, močno poslabša razpoloženje in dihalne poti. Minimalna smrtna doza je pri otrocih 10 mg, pri odraslih pa 60 mg.

HALUCINOGENI-sredstva, ki povzročajo privide

Hašiš

Je lepljiva smolasta masa. Smolo najdemo v žlezni dlačicah, s katerimi so prekriti listi rastline.

Izloča z udarjanjem sveže rastline po podlogi iz platna. Izloženo smolo imenujemo hašiš. Smola hašiša je 10x močnejša od marihuane. Barva hašiša se spreminja od svetlo do temno rjave in od temno zelene do črne. Hašiš uživajo v različnih oblikah, ga žvečijo, kadijo, jedo v kroglicah ali pomešanega v sladica, pijejo kot čaje. Ima vonj po travi.

Pri trajnem uživanju nastane kot komplikacija duševna bolezen, ki jo spremljajo spominske motnje, težave v koncentraciji, utrujenost, pomanjkanje koncentracije, opešanje energije.

LSD

Je pol-sintetični halucinogen brez vonja, barve in okusa, sintetizira se iz alkaloidov rženih rožičkov. Odkril ga je Albert Hoffman, ko je iskal zdravilo proti migreni. Dobimo ga iz glave glivice, ki se imenuje glavnica in raste na rži. V nedovoljeni trgovini se nahaja v obliki dražejev, raztopine in tudi v obliki kapsul.

Je droga, ki povzroča vidne halucinacije. Hitro prehaja v centralni živčni sistem. Drogirana oseba se ne zaveda same sebe, barve doživlja izraziteje, prostor pa globlje. Ima učinek, da se je preoblikovala v drugo osebo ali stvar. V takem stanju izgubi občutek za realnost in se sčasoma odtuji svojemu okolju. Uporabniki imajo lahko občutke večvrednosti, potujejo po neresničnem svetu žarečih barv, kjer jih pogosto kaj preganja.

Marihuana, hašiš

Hašiš in marihuano pridobivajo iz indijske konoplje. Marihuana je mešanica listja in cvetja, hašiš pa pridobivajo iz olja v njenem steblu. Obe drogi kadijo, žvečijo ali pijejo v obliki napitka.

Na centralni živčni sistem delujeta depresivno, povzročata zaspanost, zato odvisnik težko razmišlja.

Obe drogi spadata v skupino halucinogenih drog, ker imajo uživalci optične halucinacije (vidne privide).

Posledice uživanja marihuane:

Najbolj pogosti neprijetni stranski učinki občasne uporabe so strah in panične reakcije. Takšne učinke doživljajo predvsem neizkušeni uporabniki, oziroma izkušeni ob večjih dozah kot normalno. Uporabniku, ki prvič poskusi marihuano oz. pripravek z izvlečkom THC-ja kot so piškoti (cookies), mleko (bhang) ipd., je pogosto slabo, sili ga na bruhanje in se na splošno ne počuti nič »zadeto«. V stanju zadetosti doživlja svet v drugi, za njega povsem novi perspektivi. Priporočamo, da je zraven neveščega uporabnika tudi oseba, ki jo uporabnik pozna in ji zaupa. Večje količine THC-ja lahko povzročijo zmedenost, kratkotrajno izgubo spomina, halucinacije, nespečnost in drhtenje oz. tresenje okončin. Takšne reakcije so redke, povzročene z nenavadno visokimi odmerki marihuane. V večini primerov ti simptomi upadejo oz. izginejo hitro po prenehanju uporabe marihuane.

Naloge, ki zahtevajo neprestano pozornost so pod vplivom marihuane veliko težje izvedljive. Raziskave o učinkih marihuane na vožnjo, opravljene v realnih pogojih, kažejo, da je poslabšanje relativno manjše, verjetno zaradi dejstva, da se uporabniki zavedajo svojega stanja in vozijo previdneje, prav tako pa niso nagnjeni k drzni vožnji, kot npr. uporabniki alkohola.

POŽIVILA (STIMULANSI)

Kokain

Je kristaliničen tropanski alkaloid, ki ga pridobivajo iz listov koke. Je hkrati stimulans osrednjega živčnega sistema in zaviralec apetita. Zaradi svojega posebnega delovanja povzroča zasvojenost. Kljub temu pa se ga v medicini uporablja kot anestetik, tudi pri otrocih, posebno pri operacijah oči, nosa in grla.

Kokain se lahko uživa kot žvečenje koke, s pomočjo vdihavanja, injiciranja, kajenja in peroralne uporabe.

Po začetnem dobrem počutju, ki ga občuti odjemalec, odjemalci zapadejo v depresivno razpoloženje. Uživalec je v stanju neprestanega gibanja in razburjenja, zato tudi težko zaspi. Ima značilne halucinacije, v naslednji fazi občutke preganjavnice in ogroženosti.

Vpliv kokaina na zdravje:

Kokain je močan stimulans centralnega živčnega sistema. Njegovi učinki lahko trajajo od 20 minut do več ur, odvisno od količine vzetega kokaina, čistosti, in metode jemanja. Glavni znaki stimulacije so hiperaktivnost, nemirnost, povišan srčni pritisk, povišan srčni utrip in euforija. Euforijo včasih spremlja občutek nelagodja in depresije in sla po ponovnem doživetju droge. Pojavi se lahko povečano zanimanje za spolnost in užitke. Stranski učinki vključujejo trzanje, paranojo in impotenco, ki se običajno pojavi pri rednih uživalcih. Pri prekomerni ali daljši uporabi, lahko droga povzroči srbenje, halucinacije, in blodnje. Prekomerni odmerki povzročajo izrazito povišanje krvnega pritiska.

Ecstasy

Ecstasy-proizvajalci jo imenujejo tudi kot »Adam«, »M and M«, »E«,...

Tableta ecstasy-a je stimulans, farmacevtska industrija pa ga je prodajala tudi kot zmanjševalca apetita. K njemu v laboratorijih dodajo še kofein in LSD.

Mladi novo drogo uporabljajo predvsem za to, da postanejo živahni, zgovorni in da povečajo svojo vzdržljivost pri plesu.

Vedno bolj pogosto poročajo o smrtnih primerih, predvsem zato, ker jo uživalci kombinirajo z alkoholom, in tudi zato, ker se ne ve, kaj posamezna tableta dejansko

vsebuje. Zabave se velikokrat odvijajo v slabo zračenih prostorih, ki so pregreti. Ker se telesna temperatura pri jemanju droge sicer že povečala, hkrati pa se poveča tudi krvni tlak in zmanjša občutek lakote in žeje, to povzroči izgubo vode in elektrolitov v telesu. Temu pogosto sledi, da je pri posameznih uživalcih potrebna nujna medicinska pomoč, ki pa marsikdaj ne more preprečiti smrti.

Čim pogosteje uporabnik drogo vzame, tem manj je ugodnih učinkov in zmeraj več neugodnih-od slabega izločanja sline, krčev v trebuhu, omotičnosti, občutka napetosti in vznemirjenosti.

Prave fizične odvisnosti sicer ne povzročajo, vendar se po prenehanju jemanja pojavi »sindrom«, ki se kaže kot povečana utrujenost, depresivno razpoloženje, povečan apetit,...

Učinki delovanja Ecstasy-a

- občutek evforije, sreče, ljubezni
- zmanjšana notranja napetost in tesnoba
- izginjanje strahu
- olajšanje sporazumevanja
- dvignjena samozavest
- dobro razpoloženje.

Negativni učinki Ecstasy-a

- povišan krvni tlak
- krče
- povišan srčni utrip
- nezavest
- zvišano telesno temperaturo
- potenje
- razširjene zenice
- vročinsko kap
- odpoved ledvic, krvavitev v želodcu in črevesju

Posledice rednega jemanja:

- napetost
- notranja izčrpanost

-
- nespečnost
 - pogoste ali stalne depresije

- **Zaključek**

Kaj so droge?

Kot droge razumemo vse tiste snovi, ki združujejo naslednje značilnosti:

- **Ko pridejo** v naš organizem, potujejo po krvi do možganov in na različne načine spremenijo njihov ekosistem (delovanje).
- **Redna uporaba** lahko povzroči procese kot so:
 - toleranca: s privajanjem organizma na redno prisotnost snovi v telesu je za isti učinek potrebna vedno večja količina te snovi;
 - odvisnost: po redni uporabi, ki lahko traja različno dolgo, potrebuje organizem določeno snov:
 - da ne trpi zaradi simptomov vzdržnosti, ki jo povzroči telesna odvisnost;
 - da lahko živi brez večjih težav vsakodnevno življenje, ker gre tudi za duševno odvisnost.
- **Zloraba drog** lahko povzroči naslednje motnje:
 - telesne, kadar škodujejo organizmu uživalca kot posledica strupenih učinkov drog; npr. kronični bronhitis, ki ga povzroča redno uživanje tobaka
 - duševne, kadar negativno vplivajo na odnos osebe do sebe ali čustvenega okolja; primer so konflikti med partnerjema zaradi zlorabe alkohola
 - družbene, kadar prizadenejo skupnost, npr. prometne nesreče, ki jih povzročijo vozniki pod vplivom drog...

Poznamo dovoljene droge (alkohol, nikotin,...) in prepovedane droge. Med slednje spadajo mamila in psihotropne snovi, ki se po splošni klasifikaciji, ki jo upoštevata Organizacija združenih narodov (OZN) in Svetovna zdravstvena organizacija (WHO), delijo na štiri osnovne skupine:

- **depresorji --živčnega sistema**(opij, morfin, heroin,)
- **stimulanse** (kokain, ekstazi,)
- **halucinogene droge** (LSD, halucinogene gobe,)
- **kanabis**

2 Viri in literatura

Internetni viri

<http://www.drug-rehabs.org/drughistory.php>

<http://droge.klin.org/drogenasplosno.htm>

<http://las.novomesto.si/si/zasvojenost/droge/>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Opij>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Morfin>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Heroin>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Metadon>

http://www.konoplja.org/Konoplja/Rekreacija/Skodljive_posledice_trenutne.htm

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Kokain>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Ecstasy>